

مؤسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی

بسته سیاستی

کنترل تورم در اقتصاد ایران

دلایل تورم و مصادیق آن (به لحاظ نظری)

بررسی روند تورم در ایران

سهام (درصد) زیرگروه‌های اصلی از تورم کل طی دوره ۱۳۷۰-۱۴۰۰

عوامل موثر بر تورم

نکات کلیدی در خصوص نرخ تورم و رشد اقتصادی

میزان تاثیر عوامل موثر بر تورم

بسته سیاستی کنترل تورم (کوتاه مدت - میان مدت)

پیوست: تجربه کشورهای منتخب در کنترل تورم

آنچه خواهید خواند...

دلایل تورم و مصادیق آن (به لحاظ نظری)

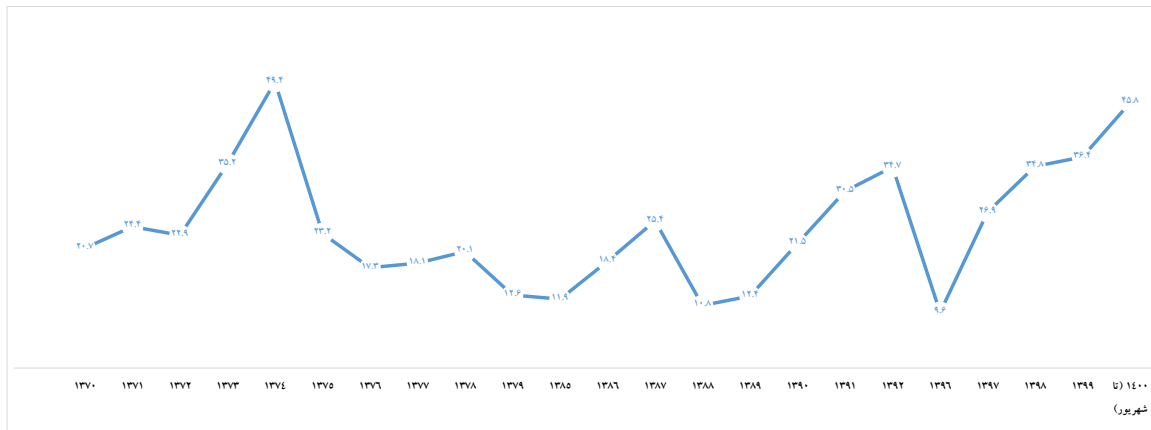
راهکار	عوامل موثر	توضیحات	
توازن بودجه دولت کنترل رشد نقدینگی (رشد نقدینگی معادل رشد اقتصادی) محدود کردن تقاضا سرمایه‌گذاری بخش اعظمی از دلارهای نفتی و اجتناب از تزریق به اقتصاد	سیاست‌های مالی انبساطی همچون افزایش مخارج دولت، کاهش نرخ مالیات بر درآمد و کسری بودجه دولت - افزایش عرضه پول.	افزافه تقاضا نسبت به عرضه علت تورم است (افزافه تقاضا می‌تواند هم از بازار کالا و هم از بازار پول نشأت گیرد).	تورم ناشی از فشار تقاضا
کاهش هزینه تولید (مواد اولیه ورشد دستمزد متناسب با بهره‌وری) ثبات زنجیره عرضه - بهبود تکنولوژی و کارا نمودن تولید	افزایش هزینه مواد اولیه-افزایش قیمت مواد اولیه، نرخ ارز و تورم وارداتی. - افزایش هزینه‌های نیروی کار-افزایش دستمزد (نامتناسب با بهره‌وری). - تکان‌های طرف عرضه. مالیات غیر مستقیم بالاتر.	افزایش قابل توجه در هزینه کالاها یا خدمات بحران نفت دهه ۱۹۷۰ بود که برخی از اقتصاددانان آن را عامل اصلی تورم تجربه شده در جهان غرب در آن دهه می‌دانند.	تورم ناشی از فشار هزینه
اتخاذ سیاست‌های اقتصادی مناسب بلندمدت در جهت رفع موانع و تنگناهای موجود در ساختار اقتصاد	- ساختار نامناسب اداری و بروکراسی شدید. - ناطمینانی‌های سیاسی و اقتصادی. - بازارهای غیررقابتی - بالا بودن نرخ بیکاری بدلائیل ساختاری و توسل دولت‌ها به سیاست‌های تورم‌زا.	در ساختار اقتصادی برخی کشورها یک سلسله شرایط و عوامل بنیادی وجود دارند که ذاتاً تورم‌زا می‌باشند.	تورم ساختاری

یکی دیگر از عوامل موثر بر تورم، انتظارات است که هم از سمت تقاضا و هم از سمت عرضه بر قیمت‌ها تاثیر می‌گذارد.

بررسی روند تورم در ایران: سه دهه گذشته

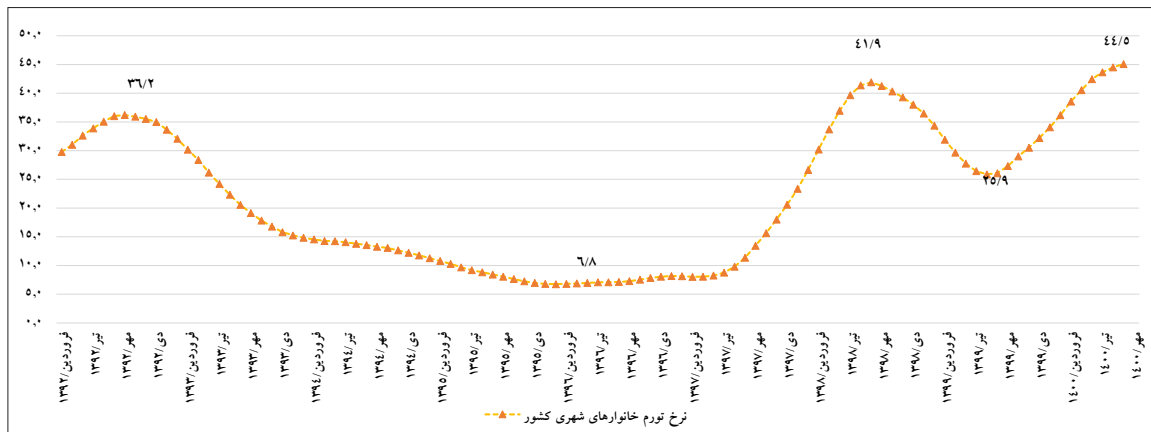
روند نرخ تورم سالیانه مصرف‌کننده در کشور (شهریور ۱۴۰۰ - ۱۳۷۰)

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس اطلاعات مرکز آمار ایران.

بررسی روند تورم در ایران: دهه اخیر

روند نرخ تورم سالیانه مصرف‌کننده در کشور به تفکیک ماه (فروردین ۱۳۹۲ تا مهر ۱۴۰۰)

مأخذ: محاسبات تحقیق براساس اطلاعات مرکز آمار ایران.

سه‌م (درصد) زیرگروه‌های اصلی از تورم کل طی دوره ۱۴۰۰-۱۳۷۰

سال	تورم کل	خوراکیها و آشامیدنیها	دخانیات	پوشاک و کفش	مسکن، آب، سایر سوختها	میلمان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها	بهداشت و درمان	حمل و نقل	ارتباطات	تفریح و امور فرهنگی	تحصیل	رستوران و هتل	کالاها و خدمات متفرقه
۱۳۷۰	۲۰٫۷	۷٫۳	۰٫۱	۰٫۸	۵٫۲	۰٫۳	۱٫۵	۴٫۳	۰٫۲	۰	۰٫۵	۰٫۴	۰٫۲
۱۳۷۱	۲۴٫۴	۸	۰	۰٫۶	۷٫۲	۰٫۷	۳	۲٫۸	۰٫۱	۰	۰٫۹	۰٫۶	۰٫۵
۱۳۷۲	۲۲٫۹	۶٫۶	۰٫۲	۱	۵٫۴	۱٫۴	۲٫۴	۲٫۴	۰٫۴	۰٫۹	۰٫۹	۰٫۵	۰٫۸
۱۳۷۳	۳۵٫۲	۱۰٫۵	۰٫۳	۲٫۴	۵٫۹	۲٫۸	۲٫۴	۵٫۲	۱٫۱	۲٫۳	۰٫۹	۰٫۵	۰٫۹
۱۳۷۴	۴۹٫۴	۱۸	۰٫۴	۴	۹	۳٫۶	۲	۵٫۳	۱٫۲	۲٫۷	۰٫۹	۰٫۹	۱٫۴
۱۳۷۵	۲۳٫۲	۴٫۱	۰	۲٫۱	۹	۱٫۱	۱٫۷	۱٫۷	۰٫۴	۰٫۹	۰٫۶	۰٫۵	۱
۱۳۷۶	۱۷٫۳	۳٫۹	۰	۰٫۸	۸	۰٫۴	۱٫۳	۱٫۷	۰٫۱	۰	۰٫۱	۰٫۲	۰٫۷
۱۳۷۷	۱۸٫۱	۶٫۹	۰٫۲	۰٫۳	۵٫۹	۰٫۴	۱٫۲	۱٫۷	۰٫۳	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۴	۰٫۳
۱۳۷۸	۲۰٫۱	۶٫۳	۰٫۲	۰٫۴	۵٫۳	۰٫۹	۱٫۳	۳٫۳	۰٫۳	۰٫۷	۰٫۴	۰٫۴	۰٫۶
۱۳۷۹	۱۲٫۶	۲٫۵	۰	۰٫۵	۵٫۲	۰٫۷	۱٫۱	۱	۰٫۱	۰٫۲	۰٫۶	۰٫۳	۰٫۴
۱۳۸۵	۱۱٫۹	۳٫۸	۰	۰٫۵	۳٫۸	۰٫۷	۰٫۸	۰٫۸	۰	۰٫۳	۰٫۴	۰٫۲	۰٫۵
۱۳۸۶	۱۸٫۴	۶٫۲	۰٫۱	۰٫۹	۶٫۲	۱	۰٫۹	۱٫۶	۰	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۵
۱۳۸۷	۲۵٫۴	۸٫۷	۰٫۱	۱٫۳	۸٫۱	۱٫۶	۱٫۳	۲٫۲	۰	۰٫۴	۰٫۳	۰٫۵	۰٫۹
۱۳۸۸	۱۰٫۸	۲٫۹	۰٫۳	۰٫۶	۳٫۵	۰٫۳	۱٫۱	۰٫۷	۰	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۵
۱۳۸۹	۱۲٫۴	۴٫۶	۰	۰٫۷	۲٫۲	۰٫۶	۱٫۱	۱٫۸	۰	۰٫۴	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۴
۱۳۹۰	۲۱٫۵	۷٫۵	۰٫۱	۱٫۴	۵٫۲	۱٫۱	۱	۳٫۳	۰	۰٫۵	۰٫۳	۰٫۳	۰٫۷
۱۳۹۱	۳۰٫۵	۱۲٫۲	۰٫۳	۲٫۴	۴٫۲	۲٫۶	۱٫۷	۲٫۹	۰٫۲	۱٫۲	۰٫۳	۰٫۷	۱٫۵
۱۳۹۲	۳۴٫۷	۱۲٫۶	۰٫۲	۲٫۷	۵٫۷	۳٫۱	۲٫۶	۳٫۴	۰٫۱	۱٫۱	۰٫۲	۰٫۸	۱٫۸
۱۳۹۶	۹٫۶	۳٫۵	۰	۰٫۳	۳	۰٫۴	۰٫۸	۰٫۶	۰٫۱	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۲	۰٫۳
۱۳۹۷	۲۶٫۹	۹٫۸	۰٫۶	۱٫۴	۶	۱٫۷	۱٫۲	۲٫۶	۰٫۷	۰٫۷	۰٫۳	۰٫۳	۱٫۵
۱۳۹۸	۳۴٫۸	۱۱٫۵	۰٫۱۸	۲٫۱	۸٫۴	۱٫۹	۱٫۸	۴٫۴	۰٫۴	۰٫۷۵	۰٫۴۱	۰٫۵۸	۱٫۵۶
۱۳۹۹	۳۶٫۴	۱۰٫۴	۰٫۲	۱٫۸	۹٫۰	۱٫۸	۲٫۱	۶٫۲	۰٫۵	۰٫۷	۰٫۴۰	۰٫۴۳	۱٫۵۶
۱۴۰۰ (شهریورا تا)	۴۵٫۸	۱۵٫۸	۰٫۳	۲٫۴	۹٫۵	۲٫۴	۲٫۸	۵٫۴	۰٫۵	۰٫۹	۰٫۴۰	۰٫۷۳	۱٫۹۵
متوسط	۲۴٫۵	۸٫۰	۰٫۲	۱٫۴	۶٫۱	۱٫۴	۱٫۶	۲٫۸	۰٫۳	۰٫۷	۰٫۴	۰٫۴	۰٫۹

سه گروه حدود ۱۶٫۹ واحد درصد از تورم کل (۲۴٫۵ درصد) را به خود اختصاص داده‌اند:

۱- خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها (۸ واحد درصد)، ۲- مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوختها (۶٫۱ واحد درصد)،

۳- حمل و نقل (۲٫۸ واحد درصد)

سال	تورم	خوراکیها و آشامیدنیها	دخانیات	پوشاک	مسکن، آب، برق و گاز و سایر سوختها	میلان و لوازم خانگی و نگهداری معمول آنها	بهداشت	حمل و نقل	ارتباطات	تفریح و امور فرهنگی	تحصیل	رستوران	کالاها و خدمات متفرقه
۱۳۷۰	۱۰۰	۳۵,۳	۰,۵	۳,۹	۲۵,۱	۱,۴	۷,۲	۲۰,۸	۱,۰	۰,۰	۲,۴	۱,۹	۱,۰
۱۳۷۱	۱۰۰	۳۲,۸	۰,۰	۲,۵	۲۹,۵	۲,۹	۱۲,۳	۱۱,۵	۰,۴	۰,۰	۳,۷	۲,۵	۲,۰
۱۳۷۲	۱۰۰	۲۸,۸	۰,۹	۴,۴	۲۳,۶	۶,۱	۱۰,۵	۱۰,۵	۱,۷	۳,۹	۳,۹	۲,۲	۳,۵
۱۳۷۳	۱۰۰	۲۹,۸	۰,۹	۶,۸	۱۶,۸	۸,۰	۶,۸	۱۴,۸	۳,۱	۶,۵	۲,۶	۱,۴	۲,۶
۱۳۷۴	۱۰۰	۳۶,۴	۰,۸	۸,۱	۱۸,۲	۷,۳	۴,۰	۱۰,۷	۲,۴	۵,۵	۱,۸	۱,۸	۲,۸
۱۳۷۵	۱۰۰	۱۷,۷	۰,۰	۹,۱	۳۸,۸	۴,۷	۷,۳	۷,۳	۱,۷	۳,۹	۲,۶	۲,۲	۴,۳
۱۳۷۶	۱۰۰	۲۲,۵	۰,۰	۴,۶	۴۶,۲	۲,۳	۷,۵	۹,۸	۰,۶	۰,۰	۰,۶	۱,۲	۴,۰
۱۳۷۷	۱۰۰	۳۸,۱	۱,۱	۱,۷	۳۲,۶	۲,۲	۶,۶	۹,۴	۱,۷	۱,۱	۱,۱	۲,۲	۱,۷
۱۳۷۸	۱۰۰	۳۱,۳	۱,۰	۲,۰	۲۶,۴	۴,۵	۶,۵	۱۶,۴	۱,۵	۳,۵	۲,۰	۲,۰	۳,۰
۱۳۷۹	۱۰۰	۱۹,۸	۰,۰	۴,۰	۴۱,۳	۵,۶	۸,۷	۷,۹	۰,۸	۱,۶	۴,۸	۲,۴	۳,۲
۱۳۸۵	۱۰۰	۳۱,۹	۰,۰	۴,۲	۳۱,۹	۵,۹	۶,۷	۶,۷	۰,۰	۲,۵	۳,۴	۱,۷	۴,۲
۱۳۸۶	۱۰۰	۳۳,۷	۰,۵	۴,۹	۳۳,۷	۵,۴	۴,۹	۸,۷	۰,۰	۱,۶	۱,۶	۱,۶	۲,۷
۱۳۸۷	۱۰۰	۳۴,۳	۰,۴	۵,۱	۳۱,۹	۶,۳	۵,۱	۸,۷	۰,۰	۱,۶	۱,۲	۲,۰	۳,۵
۱۳۸۸	۱۰۰	۲۶,۹	۲,۸	۵,۶	۳۲,۴	۲,۸	۱۰,۲	۶,۵	۰,۰	۲,۸	۲,۸	۲,۸	۴,۶
۱۳۸۹	۱۰۰	۳۷,۱	۰,۰	۵,۶	۱۷,۷	۴,۸	۸,۹	۱۴,۵	۰,۰	۳,۲	۲,۴	۲,۴	۳,۲
۱۳۹۰	۱۰۰	۳۴,۹	۰,۵	۶,۵	۲۴,۲	۵,۱	۴,۷	۱۵,۳	۰,۰	۲,۳	۱,۴	۱,۴	۳,۳
۱۳۹۱	۱۰۰	۴۰,۰	۱,۰	۷,۹	۱۳,۸	۸,۵	۵,۶	۹,۵	۰,۷	۳,۹	۱,۰	۲,۳	۴,۹
۱۳۹۲	۱۰۰	۳۶,۳	۰,۶	۷,۸	۱۶,۴	۸,۹	۷,۵	۹,۸	۰,۳	۳,۲	۰,۶	۲,۳	۵,۲
۱۳۹۶	۱۰۰	۳۶,۵	۰,۰	۳,۱	۳۱,۳	۴,۲	۸,۳	۶,۳	۱,۰	۲,۱	۲,۱	۲,۱	۳,۱
۱۳۹۷	۱۰۰	۳۶,۴	۲,۲	۵,۲	۲۲,۳	۶,۳	۴,۵	۹,۷	۲,۶	۲,۶	۱,۱	۱,۱	۵,۶
۱۳۹۸	۱۰۰	۳۳,۰	۰,۵	۶,۰	۲۴,۱	۵,۵	۵,۲	۱۲,۶	۱,۳	۲,۲	۱,۲	۱,۷	۴,۵
۱۳۹۹	۱۰۰	۲۸,۵	۰,۶	۵,۱	۲۴,۷	۵,۰	۵,۹	۱۷,۰	۱,۳	۱,۹	۱,۱	۱,۲	۴,۳
۱۴۰۰ (تا شهریور)	۱۰۰	۳۴,۶	۰,۶	۵,۳	۲۰,۹	۵,۲	۶,۲	۱۱,۸	۱,۱	۱,۹	۰,۹	۱,۶	۴,۳
متوسط	۱۰۰	۳۲,۶	۰,۷	۵,۶	۲۵,۰	۵,۶	۶,۶	۱۱,۶	۱,۲	۲,۸	۱,۸	۱,۸	۳,۶

سه گروه حدود ۷۰ درصد از تورم کل را به خود اختصاص داده‌اند:

۱- خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها (۶/۳۲٪)، ۲- مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوختها (۲۵٪)، ۳- حمل و نقل

(۶/۱۱٪)

در سالهایی که تکانه ارزی رخ داده است (۱۳۷۴، ۱۳۹۱ و ۱۳۹۷) سهم تورم گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها

افزایش یافته است.

سال	تورم کل	گروه کالا	گروه خدمت
۱۳۷۰	۱۰۰	۴۸,۵	۵۱,۵
۱۳۷۳	۱۰۰	۶۲,۷	۳۷,۳
۱۳۷۴*	۱۰۰	۶۵,۲	۳۴,۸
۱۳۷۵	۱۰۰	۴۳,۱	۵۶,۹
۱۳۷۸	۱۰۰	۵۲,۶	۴۷,۴
۱۳۷۹	۱۰۰	۴۱,۴	۵۸,۶
۱۳۸۰	۱۰۰	۱۹,۸	۸۰,۲
۱۳۸۳	۱۰۰	۳۷,۱	۶۲,۹
۱۳۸۴	۱۰۰	۳۶,۴	۶۳,۶
۱۳۸۶	۱۰۰	۴۲,۶	۶۲,۸
۱۳۸۷	۱۰۰	۴۲,۵	۵۷,۵
۱۳۸۹	۱۰۰	۴۸,۰	۵۲,۰
۱۳۹۰	۱۰۰	۵۷,۹	۴۲,۱
۱۳۹۱	۱۰۰	۶۵,۶	۳۴,۴
۱۳۹۲*	۱۰۰	۶۱,۸	۳۸,۲
۱۳۹۳	۱۰۰	۳۸,۷	۶۱,۳
۱۳۹۵	۱۰۰	۳۵,۲	۶۴,۸
۱۳۹۶	۱۰۰	۵۱,۰	۴۹,۰
۱۳۹۷*	۱۰۰	۶۶,۹	۳۳,۱
۱۳۹۸	۱۰۰	۵۰,۹	۴۹,۱
۱۳۹۹	۱۰۰	۵۰,۹	۴۹,۱
۱۴۰۰ (تا شهریور)	۱۰۰	۵۰,۹	۴۹,۱
متوسط	۱۰۰	۵۰,۹	۴۹,۱

متوسط سهم گروه کالا در تورم کل (۵/۲۴ درصد) در دوره ۱۴۰۰-۱۳۷۰، ۱۲,۵ واحد درصد بوده است؛ اما در سالهای با جهش ارزی (۱۳۷۴، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۷) این سهم به شدت افزایش یافته است.

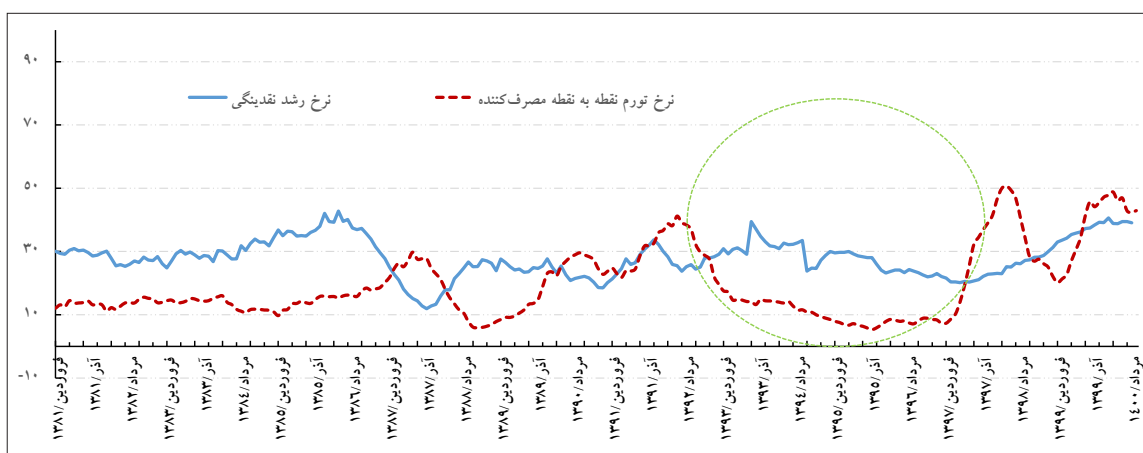

سال	تورم کل	گروه کالا	گروه خدمت
۱۳۷۰	۲۰	۹,۷	۱۰,۳
۱۳۷۳	۳۸,۹	۲۴,۴	۱۴,۵
۱۳۷۴*	۴۸	۳۱,۳	۱۶,۷
۱۳۷۵	۲۱,۶	۹,۳	۱۲,۳
۱۳۷۸	۱۹	۱۰	۹
۱۳۷۹	۱۳,۳	۵,۵	۷,۸
۱۳۸۰	۱۰,۶	۲,۱	۸,۵
۱۳۸۳	۱۵,۱	۵,۶	۹,۵
۱۳۸۴	۱۱	۴	۷
۱۳۸۶	۱۸,۳	۷,۸	۱۱,۵
۱۳۸۷	۲۵,۴	۱۰,۸	۱۴,۶
۱۳۸۹	۱۲,۵	۶	۶,۵
۱۳۹۰	۲۱,۴	۱۲,۴	۹
۱۳۹۱	۳۰,۵	۲۰	۱۰,۵
۱۳۹۲*	۳۴,۸	۲۱,۵	۱۳,۳
۱۳۹۳	۱۵,۵	۶	۹,۵
۱۳۹۵	۹,۱	۳,۲	۵,۹
۱۳۹۶	۹,۶	۴,۹	۴,۷
۱۳۹۷*	۲۶,۹	۱۸	۸,۹
۱۳۹۸	۳۴,۸	۱۷,۷	۱۷,۱
۱۳۹۹	۳۶,۴	۱۸,۵	۱۷,۹
۱۴۰۰ (تا شهریور)	۴۵,۸	۲۳,۳	۲۲,۵
متوسط	۲۴,۵	۱۲,۵	۱۲,۰

عوامل موثر بر تورم - رشد نقدینگی

رشد حجم نقدینگی و تورم (فروردین ۱۳۸۱ - مرداد ۱۴۰۰)

مأخذ: استخراج از داده‌های آماری مرکز آمار و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

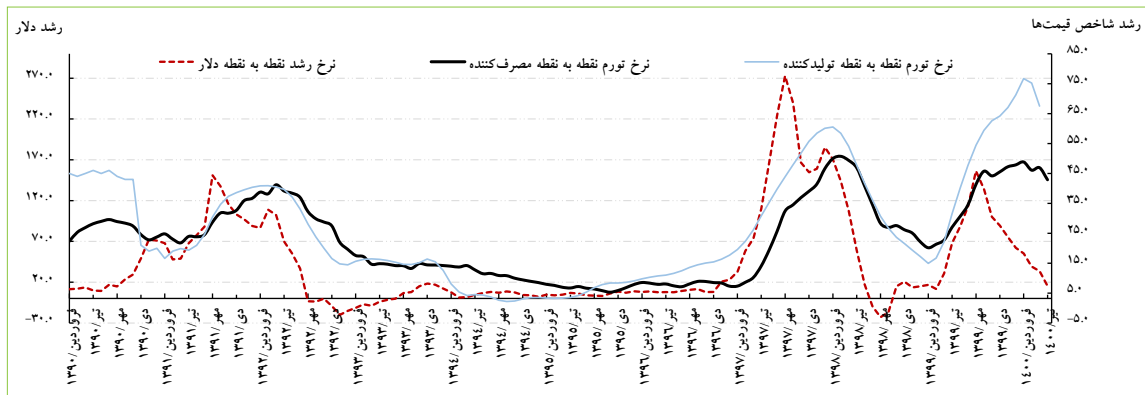
- بررسی روند نرخ تورم و رشد نقدینگی، حکایت از هم‌حرکتی بالای این دو متغیر دارد (همبستگی بین تورم و رشد نقدینگی در دهه ۹۰ بیش از ۶۲ درصد).
- در دوره مرداد ۱۳۹۲ تا فروردین ماه ۱۳۹۷ که روند نرخ رشد نقدینگی با تورم معکوس شده، به دلیل جلوگیری از افزایش نرخ ارز متناسب با تورم و فشرده شدن فنر نرخ ارز بوده است.

عوامل موثر بر تورم- نرخ ارز

نرخ رشد نقطه به نقطه نرخ ارز، شاخص بهای مصرف‌کننده و شاخص بهای تولیدکننده (فروردین ۱۳۹۶- تیر ۱۴۰۰)

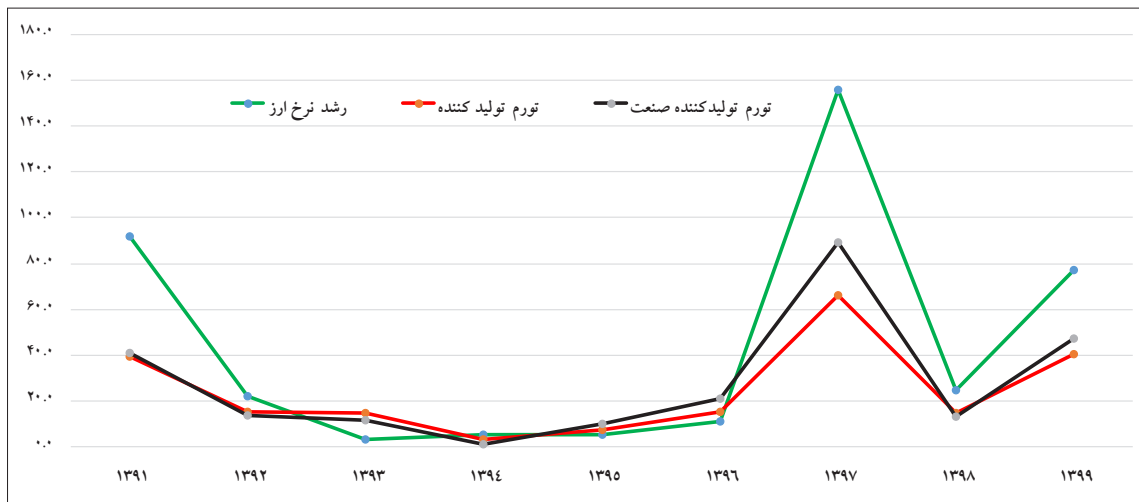

ماخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و مرکز آمار ایران

- ضریب همبستگی میان رشد نرخ ارز و تورم مصرف‌کننده ۵۵ درصد و بین رشد نرخ ارز و تورم تولیدکننده ۶۱ درصد است. حکایت از هم‌حرکتی شدید بین نرخ ارز و تورم تولیدکننده و مصرف‌کننده است.
- شایان ذکر است که شدت هم‌حرکتی میان متغیرهای نرخ ارز و شاخص قیمت مصرف‌کننده در دوره‌هایی که نااطمینانی ارزی و تورمی بالا بوده، افزایش یافته و اثرات بیشتری بر شاخص قیمت مصرف‌کننده داشته است.

رشد نرخ ارز و تورم تولیدکننده صنعت (۹۹-۱۳۹۱)

ارتباط مستقیم و تنگاتنگی بین رشد نرخ ارز و شاخص قیمت تولیدکننده صنعت وجود دارد:

ضریب همبستگی رشد نرخ ارز و تورم تولیدکننده صنعت = ۹۶ درصد (این عدد نشان می‌دهد همبستگی و همراهی بالایی بین رشد نرخ ارز و رشد شاخص قیمت بخش صنعت وجود دارد یعنی قیمت‌های بخش صنعت بلافاصله از رشد نرخ ارز متاثر می‌شود).

تأثیر افزایش ۱۰۰ درصدی نرخ ارز بر شاخص‌های قیمت (درصد)

دوره (فصل)	قیمت کشاورزی	قیمت صنعت	قیمت خدمات
۴	۳۲	۵۶	۲۰
۸	۴۲	۱۰۳	۳۰
۱۲	۵۲	۱۰۵	۴۱
۱۶	۵۶	۱۱۵	۴۶

نکات کلیدی در خصوص نرخ تورم و رشد اقتصادی

براساس آخرین اطلاعات ارائه شده توسط بانک مرکزی رشد نقدینگی و پایه پولی در مردادماه سال ۱۴۰۰ نسبت به مدت مشابه سال قبل به ترتیب ۳۹٫۱ درصد و ۴۲٫۱ درصد بوده است که این ارقام در مقایسه با رشد مردادماه ۱۳۹۹ نسبت به مدت مشابه سال ماقبل آن به ترتیب ۱۵٫۳ و ۳٫۳ واحد درصد افزایش داشته است. با توجه به حجم گسترده نقدینگی در ایران (نسبت ۶۹٫۱ درصدی نقدینگی به تولید ناخالص داخلی اسمی اقتصاد ایران به قیمت جاری در پایان سال ۱۳۹۹) توجه جدی به تبعات تورمی سیاست‌های پولی انبساطی در صورتی که با رشد تولید همراه نباشد، حائز اهمیت است. براساس ادبیات اقتصادی و مطالعات تجربی در ایران افزایش عرضه پول، تأثیر مستقیم بر تورم دارد.

جدول زیر رشد نقدینگی، حجم پول، شبه پول، رشد اقتصادی و تورم را طی چهار سال اخیر نشان می‌دهد.

متغیرهای منتخب اقتصادی در دوره زمانی ۹۹-۱۳۹۰ (رشد سال آخر به سال اول)

دوره	نقدینگی	پول	شبه پول	رشد اقتصادی*	تورم*
۱۳۹۶-۹۹	۱۲۷٫۲	۲۵۴٫۹	۱۰۸٫۶	-۱۰٫۰	۱۳۱٫۸
۱۳۹۰-۹۹	۸۸۱٫۳	۶۶۹٫۸	۹۵۳٫۰	۱/۳	۴۸۰٫۱

مآخذ: محاسبات پژوهش براساس اطلاعات بانک مرکزی ج.ا.ا.

*براساس اطلاعات مرکز آمار محاسبه شده است.

سال	حجم نقدینگی هزار میلیارد ریال	میزان سالانه نقدینگی اضافه شده هزار میلیارد ریال	رشد نقدینگی درصد	رشد پول درصد	رشد شبه پول درصد	نرخ تورم* درصد	رشد اقتصادی* درصد	رشد تولید صنعتی* درصد
۱۳۹۰	۳۵۴۲٫۶	۵۹۴	۲۰٫۱	۱۸٫۳	۲۰٫۸	۲۶٫۳	۳٫۵	۲٫۹
۱۳۹۱	۴۶۰۶٫۹	۱۰۶۴	۳۰	۲۶٫۶	۳۱٫۲	۲۸٫۵	۸٫۵-	۹٫۶-
۱۳۹۲	۶۳۹۵٫۵	۱۷۸۹	۳۸٫۸	۵٫۲	۴۹٫۸	۳۲٫۱	۲٫۵	۶٫۹-
۱۳۹۳	۷۸۲۳٫۸	۱۴۲۸	۲۲٫۳	۱	۲۷٫۲	۱۴٫۹	۲٫۳	۴٫۶
۱۳۹۴	۱۰۱۷۲٫۸	۲۳۴۹	۳۰	۱۳٫۲	۳۳٫۱	۱۱٫۳	۰٫۱-	۴٫۶-
۱۳۹۵	۱۲۵۳۳٫۹	۲۳۶۱	۲۳٫۲	۱۹٫۳	۲۳٫۸	۶٫۷	۱۴٫۲	۱۰٫۶
۱۳۹۶	۱۵۲۹۹٫۸	۲۷۶۶	۲۲٫۱	۱۹٫۴	۲۲٫۵	۸٫۱	۴٫۸	۹٫۹
۱۳۹۷	۱۸۸۲۸٫۹	۳۵۲۹	۲۳٫۱	۴۶٫۵	۱۹٫۶	۲۶٫۶	۴٫۹-	۸٫۲-
۱۳۹۸	۲۴۷۲۱٫۵	۵۸۹۳	۳۱٫۳	۴۹٫۸	۲۸	۳۴٫۴	۶٫۳-	۱٫۸-
۱۳۹۹	۳۴۷۶۱٫۷	۱۰۰۴۰	۴۰٫۶	۶۱٫۷	۳۶٫۲	۳۶٫۲	۱	۱٫۸
مرداد ۱۴۰۰	۳۹۲۱۴٫۳	۱۱۰۱۵	۳۹٫۱	۳۶٫۴	۳۹٫۷	۴۵٫۱	۷٫۶	۵٫۵

مآخذ: محاسبات پژوهش براساس اطلاعات بانک مرکزی ج.ا.ا.

*براساس آخرین اطلاعات مرکز آمار محاسبه شده است (رشد تولید بهار ۱۴۰۰ را شامل میشود).

مازاد رشد نقدینگی بر رشد تولید به صورت نرخ تورم بروز می‌یابد.

- با توجه به تاثیر انتظارات تورمی و اهمیت اعتماد مردم به سیاستگذار ایجاد می‌کند تا در دوره حاضر از اعمال هرگونه سیاستی که انتظارات تورمی مردم را تحریک نماید و یا بر سوء اعتماد عموم نسبت به سیاستگذار منجر شود پرهیز جدی گردد.
- یکی از موضوعات اصلی توجه جدی به ارائه راه حل موثر برای رشدفزاینده نقدینگی است. بانک مرکزی از نیمه دوم سال ۱۳۹۹ با استفاده از اوراق بدهی در تلاش است تا افزایش تورم پولی را مهار کند. حال آنکه تبعات اعمال این سیاست‌ها در شرایطی که تولید رشد محدودی دارد منجر به انتقال تبعات تورمی به آینده نزدیک است مگر وضعیت اقتصاد بهبود یابد. آنچه در این روزها بایستی مورد توجه قرار گیرد و می‌تواند نجات بخش اقتصاد کشور باشد بازگرداندن اعتماد به بازار سرمایه و حرکت پول به سمت تولید از طریق رونق بورس است. انتظار بر این است که با رونق گرفتن بازار سهام و ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری مدت دار و حبس نقدینگی در این بازار از تقاضا برای دارایی‌های فیزیکی کاسته شود و تورم از کانال افزایش تقاضا کنترل گردد. در غیراینصورت این سیل بزرگ نقدینگی قادر است تمامی بازارهای موازی نظیر مسکن، خودرو، ارز، طلا و... را با شدت بیشتری تخریب کند.
- تلاش همه جانبه در جهت رفع تحریم‌ها و گشایش اقتصادی کمک می‌کند تا دولت بر کسری بودجه پایدار خود فایق آمده و مسیر برای سیاست‌گذاری‌های موثرتر مستقل از پولی کردن بودجه باز گردد.

میزان تاثیر عوامل موثر بر تورم

نسبت ضریب کوتاه مدت به بلندمدت	ضریب (تاثیر بلندمدت)	ضریب (تاثیر کوتاه مدت)	
۵۰٪	۰٫۵	۰٫۲۵	نقدینگی
۹۰٪	۰٫۴۴	۰٫۳۸	شاخص قیمت کالاهای وارداتی
۶۵٪	-۰٫۴۶	-۰٫۳	تولید ناخالص داخلی

- تاثیر ۱۰ درصد تغییر نقدینگی بر تورم = کوتاه مدت (۵/۲ درصد) و بلندمدت (۵ درصد)
- تاثیر ۱۰ درصد تغییر شاخص قیمت کالاهای وارداتی بر تورم = کوتاه مدت (۸/۳ درصد) و بلندمدت (۴/۴ درصد)
- تاثیر ۱۰ درصد تغییر تولید بر تورم = کوتاه مدت (۳- درصد) و بلندمدت (۶/۴- درصد)
- ۵۰ درصد اثرات تغییر نقدینگی بر تورم در کوتاه مدت تخلیه می شود.
- ۹۰ درصد اثرات تغییر شاخص قیمت کالاهای وارداتی بر تورم در کوتاه مدت تخلیه می شود.
- ۶۵ درصد اثرات تغییر تولید ناخالص داخلی بر تورم در کوتاه مدت تخلیه می شود.

شاخص قیمت مصرف کننده (CPI)	شاخص قیمت تولیدکننده (PPI)	شاخص قیمت کالاهای وارداتی	
۴۰	۴۶	۸۱	تاثیر افزایش ۱۰۰ درصدی نرخ ارز بر شاخص های قیمت (درصد)

با توجه به یافته های پژوهشی و تجربی، می توان گفت که مسیر کنترل تورم در ایران (مانند بسیاری از کشورها) از کانالهای زیر می گذرد:

- ۱- کنترل رشد پول مازاد بر ظرفیت اقتصاد ایران
- ۲- ثبات بخشی به بازار ارز با هدف کنترل تورم وارداتی
- ۳- احیای رشد اقتصادی با هدف افزایش عرضه کالاها و خدمات و افزایش ظرفیت اقتصاد

بسته سیاستی کنترل تورم (کوتاه مدت - میان مدت)

سیاست‌ها	راهکار کوتاه مدت	راهکار میان مدت
پولی	<ul style="list-style-type: none"> - تداوم اجرای عملیات بازار باز - تقویت نظارت برتراز نامه بانک‌ها و پیشگیری از خلق بی قاعده پول اعتباری - انضباط سیاست پولی از طریق قطع ارتباط کسری بودجه با پایه پولی به روش‌های: <ul style="list-style-type: none"> ■ تامین کسری بودجه از طریق واگذاری شرکت‌های دولتی (در سیاست مالی ذکر شده است). ■ الزام بانکها به رعایت نسبت نقدینگی قانونی یا همان نگهداری درصدی از سپرده‌ها به صورت اوراق دولتی در ترازنامه. ■ وثیقه‌دار کردن هرگونه استقراض جدید بانکها از بانک مرکزی از طریق اوراق بدهی. - کنترل انتظارات تورمی و کاهش منابع در دسترس برای تقاضای سفته بازی در بازار داراییها از طریق کنترل سقف ترازنامه بانکها (مصوب ۱۱/۰۸/۱۳۹۹ شورای پول و اعتبار) - اجتناب از حمایت از بورس با استفاده از منابع پایه پولی یا منابع غیر نقد شونده و در مقابل حمایت قانونی آن - هدف‌گذاری و اعمال محدودیت بر رشد بدهی بانک‌ها و دولت به بانک مرکزی - هدف‌گذاری تورمی 	<ul style="list-style-type: none"> - حرکت به سمت استقلال بانک مرکزی

سیاست‌ها	راهکار کوتاه‌مدت	راهکار میان مدت
اعتباری	<ul style="list-style-type: none"> - حذف تسهیلات تکلیفی بانکها و مشروط کردن سهم معینی از آن (۵۰٪) برای سرمایه‌گذاری‌های صنعتی دارای پیشرفت فیزیکی بیش از ۶۰ درصد (مبتنی بر آمایش سرزمین). - اولویت دهی به تامین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی صادراتگرا - توجه به توان تسهیلات دهی بانکها و اجتناب از فشار بر ارائه تسهیلات بیشتر - واگذاری شعب مازاد بانکها دولتی و خصوصی جهت افزایش توان تسهیلات دهی - تسهیل در واگذاری اموال مازاد بانکها و استفاده از منابع حاصله برای مشارکت در طرحهای تولیدی - پیگیری تسهیلات معوق و کوتاه مدت 	<ul style="list-style-type: none"> - تنوع بخشی به منابع تامین مالی از طریق افزایش سهم بازار سرمایه - افزایش توان تسهیلات دهی بانکها بدون اتکا به منابع بانک مرکزی از طریق: <ul style="list-style-type: none"> ■ افزایش سرمایه بانکها ■ بازپرداخت بدهی بخش دولتی به بانکها ■ فروش داراییها و اموال مازاد بانکها ■ الزام بانکها به کسب اطمینان از تامین حداقل ۲۵ درصد از منابع مالی مورد نیاز پروژه‌ها از محل حقوق صاحبان سهام
مالی	<ul style="list-style-type: none"> - فروش اوراق دولت در بازار و یا اوراق بهادارسازی داراییهای دولت جهت تامین مالی موقت - انضباط مالی (تعدیل رشد بودجه و رشد درآمدهای دولت) از طریق: <ul style="list-style-type: none"> ■ واگذاری طرح‌های نیمه تمام موجود (انتفاعی) به بخش غیردولتی با اولویت بازار سرمایه. ■ واگذاری سهام شرکت‌های دولتی موجود. ■ اجتناب از افتتاح پروژه‌های جدید (به استثناء طرح‌های زیر ساختی) و اولویت دادن به طرح‌های عمرانی دارای پیشرفت فیزیکی بالای ۸۰ درصد. ■ واگذاری سهام دولت به انواع روشها شامل فروش خرد، بلوکی و ETF. ■ افزایش سهم مالیات دولت از نقل و انتقال سهام از محل کاهش کارمزد کارگزاریها. ■ برقراری مالیات برعایدی سرمایه - الکترونیکی کردن بخشی از فعالیتهای دولت جهت کاهش هزینه‌ها و فساد اداری 	<ul style="list-style-type: none"> پایدار سازی بدهی‌های دولت - گسترش پایه مالیات با حرکت به سمت اخذ مالیات از مودیان مالیاتی بزرگ - اصلاح قانون مالیاتهای مستقیم با رویکرد تنوع بخشی به پایه‌های مالیاتی (وضع مالیات بر مجموع درآمد، مالیات برعایدی سرمایه و ...)، کاهش فرارهای مالیاتی و اصلاح معافیتها - واگذاری بنگاههای وابسته به دولت و نهادهای عمومی از طریق بورس و یا پیمان مدیریتی - کنترل و مدیریت مصارف بودجه و قاعده‌مند کردن سقف مخارج (تعیین قاعده برای رشد مخارج دولت)

سیاست‌ها	راهکار کوتاه‌مدت	راهکار میان مدت
تولیدی	<ul style="list-style-type: none"> - تقویت بازار سرمایه و جهت دهی حرکت نقدینگی به طرح‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه - اصلاح و تکمیل زنجیره‌های تولید در محصولات منتخب و اعطای سیاست‌های حمایتی دولت مبتنی بر زنجیره‌ها - پرهیز از بی‌ثباتی قوانین و مقررات و رصد دائم مقررات مخل تولید - تسهیل فرایندهای مربوط به ورود، تداوم و خروج بنگاه‌های اقتصادی و کاهش مراکز تصمیم‌گیری در خصوص مجوزهای مورد نیاز - اجتناب از افزایش تعرفه کالاهای واسطه‌ای، سرمایه‌ای و مصرفی که تولید داخل ندارند. 	<ul style="list-style-type: none"> - حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری برای افزایش ساخت داخل (با تاکید بر کالاهای وارداتی استراتژیک) و جذب سرمایه‌گذاری خصوصی یا نهادهای عمومی - جلب مشارکت بخش خصوصی در اجرای طرح‌های عمرانی موجود و یا جدید از طریق فراخوان و پذیره‌نویسی. - توسعه سیاست‌های اعتباری با رویکرد تقویت تولیدات داخلی صادرات‌گرا - تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام صنعتی- معدنی بزرگ مقیاس و کامل کننده زنجیره ارزش بخش غیردولتی - تسهیل و تسریع فرآیند پذیرش شرکتها در بورس با شرط ثبات بازار - استفاده از روش‌های نوین تامین مالی سرمایه‌در گردش واحدهای تولید نظیر گواهی اعتبار مولد (گام)،
ارزی	<ul style="list-style-type: none"> - تلاش برای آزادسازی منابع ارزی بلوکه شده در کشورها - کاهش شکاف نرخ ارز نیمایی با بازار آزاد جهت تسریع در برگشت ارز حاصل از صادرات 	<ul style="list-style-type: none"> - تسریع در عملیاتی کردن بازار متشکل ارزی. - آزادسازی بازار ارز و پیاده‌سازی نظام شناور مدیریت شده - پیگیری پیمان‌های پولی دوجانبه با شرکای تجاری
اصلاح ساختار	<ul style="list-style-type: none"> - رفع تحریم‌های ظالمانه 	<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها - تسهیل صدور مجوزها و کاهش بورکراسی اداری
انتظارات تورمی	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش نرخ سود متناسب با انتظارات تورمی - تامین مالی کسری بودجه دولت از طریق روشهای غیرتورم‌زا (نظیر اوراق) 	<ul style="list-style-type: none"> - کنترل کسری بودجه دولت و برطرف کردن ناترازی آن

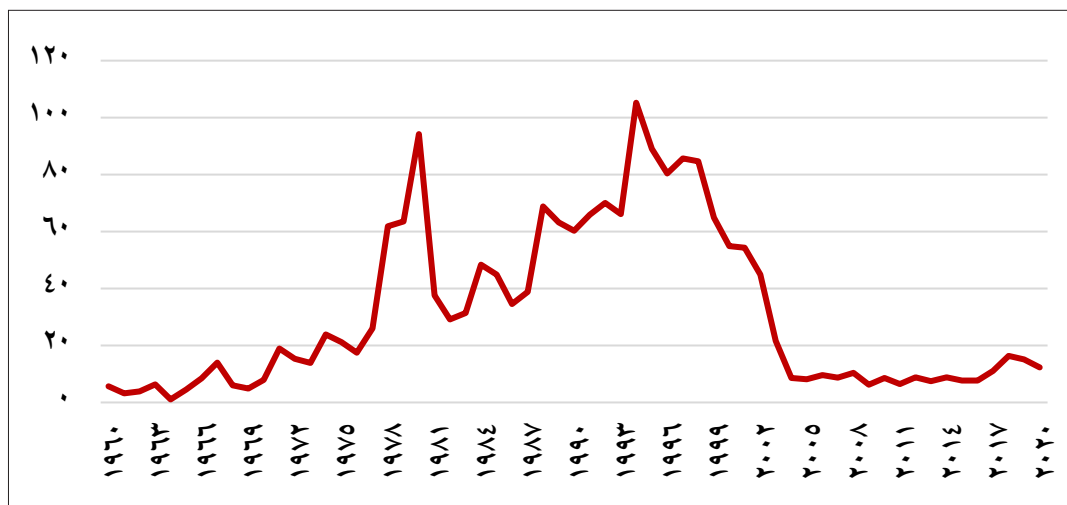

پیوست: تجربه کشورهای منتخب در کنترل تورم

تجربه کشورهای منتخب در کنترل تورم - ترکیه

ترکیه:

- تا قبل از دهه ۷۰ میلادی، نرخ تورم در ترکیه تک رقمی بود. اعمال تحریم بین المللی علیه این کشور سبب شد منجر به افزایش نرخ تورم در سال های ۱۹۷۹ و ۱۹۸۰ به ترتیب به ۵۸ و ۱۱۰ درصد
- در دهه ۸۰ سیاستهای آزادسازی تجاری با رویکرد افزایش صادرات و آزادسازی مالی و سیاستهای انبساطی تقاضا تورم را بدنبال داشت.
- وجود تورم مستمر، افزایش کسری بودجه و تأمین آن از بانک مرکزی، کسری حساب جاری و تأمین آن از طریق وام های خارجی سبب شد تا با افزایش بدهی های خارجی کشور، سطح اعتماد عموم مردم در داخل و جامعه بین الملل به توانایی دولت در کنترل بحران تراز پرداخت ها کاهش یابد، تا آنجا که پدیده دلاریز هشدن اقتصاد مطرح شد. تورم در سال ۱۹۹۴ به رقم ۱۰۶ درصد

عامل اساسی کاهش تورم :

- قرار دادن کنترل تورم به عنوان هدف اصلی و برنامه ریزی سایر سیاست ها به تناسب آن،
- کاهش قیمت تمام شده پول ملی (لیر) و انعطاف پذیر کردن نرخ ارز،
- حذف اکثر یارانه ها و آزادسازی قیمت های شرکت های دولتی،
- اصلاح نظام مالیاتی و افزایش درآمدهای مالیاتی،
- اصلاح سیستم پولی و مالی،

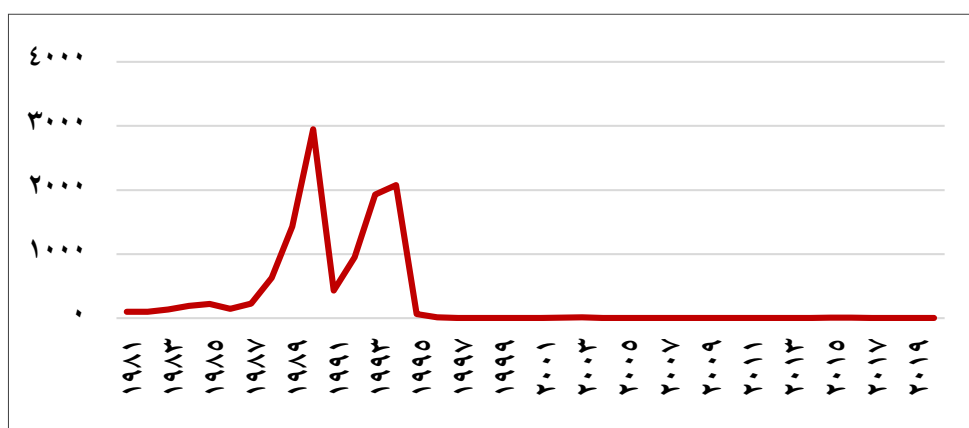

- اتخاذ سیاست‌های پولی از طریق ابزار نرخ بهره و کنترل پایه پولی،
- استقلال بانک مرکزی و سالم سازی نظام بانکی،
- خصوصی سازی شرکت‌های دولتی،
- فراهم آوردن مقدمات پیوستن به اتحادیه اروپا و ایجاد انقلاب در اقتصاد داخلی و انتظارات مثبت آن،
- استفاده از نخبگان اقتصادی در شرایط حساس،
- همراه ساختن افکار عمومی جامعه از طریق بیان صادقانه دلایل بحران اقتصادی،
- استقراض از صندوق بین المللی پول، برای جبران کسری تراز پرداختها.

تجربه کشورهای منتخب در کنترل تورم-برزیل

برزیل:

- اقتصاد برزیل در حدود دهه ۷۰ تا ۹۰ میلادی، تورمی حدود ۱۰۰ تا ۲۴۰۰ درصد را تجربه کرد و رشد نقدینگی کاملاً غیرقابل مهار شد. کارشناسان معتقدند مردم به تورم عادت کرده بودند و بدون توجه به اوضاع اقتصادی قیمت‌ها را بالا می‌بردند و در قراردادهای لحاظ می‌کردند.
- در سال ۱۹۶۴ کودتایی نظامی با عنوان معجزه اقتصادی در برزیل اجرا شد. در این طرح، صنعتی شدن برزیل را مستلزم دریافت وام از خارج میدانستند. بروز شوک نفتی، رکود جهانی و افزایش نرخ‌های بهره اروپا و آمریکا موجب شد نتایج این طرح به صورت افزایش دخالت دولت در اقتصاد و کسری بودجه، انباشت بدهی‌های خارجی، عدم تمایل مردم به سپرده گذاری در بانک‌ها، انتشار بی‌رویه پول و در نهایت پدیده ابرتورم بروز کند.

عامل اساسی کاهش تورم :

- در سال ۱۹۹۲، با تغییر رئیس جمهور، دولت جدید با مشورت اقتصاددانان برنامه‌ای برای مهار تورم،
- تعریف یک واحد پول مجازی جدید و باثبات به نام رئال، که مردم ذهنیتی درباره آن نداشتند،
- پرداخت حقوق و گزارش قیمت‌ها بر اساس آن (با ارزش ثابت) - مبادلات بر اساس (رئال)،
- نرخ برابری رئال با URV* به صورت روزانه اعلام می‌شد. هدف از اجرای این مرحله شاخص گذاری کل اقتصاد برزیل بر اساس URV و ثبات قیمت‌های نسبی با استفاده از لنگراسمی آن،
- از بین رفتن انتظار مردم به وجود ابرتورم - کنترل انتظارات،
- باز شدن درها به روی سرمایه گذاری خارجی و تسهیل قوانین مربوط به آن،
- خصوصی سازی شرکت‌های دولتی و بانک‌ها و جلوگیری از دسترسی دولت به نقدینگی،
- پایان دادن به چاپ پول و قرض گرفتن برای دولت،
- افزایش مالیات و هماهنگی درآمد و مصارف دولت،
- بالا بردن نرخ بهره بانکی و سوق نقدینگی به سمت سرمایه گذاری.

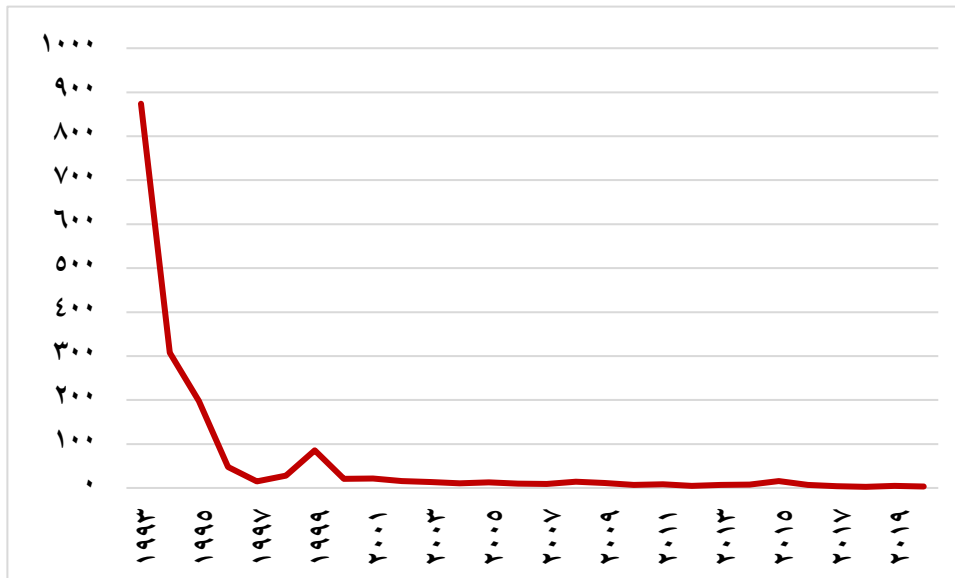
*Unit of Real Value

تجربه کشورهای منتخب در کنترل تورم - روسیه

روسیه:

- نرخ تورم کشور روسیه در سال ۱۹۹۳ برابر با ۸۷۴ درصد بود.
- کسربودجه و تأمین آن به روش پولی، وجود بنگاه‌های دولتی ناکارآمد، گسترش عرضه پول و وجود تورم سه رقمی

عامل اساسی کاهش تورم :

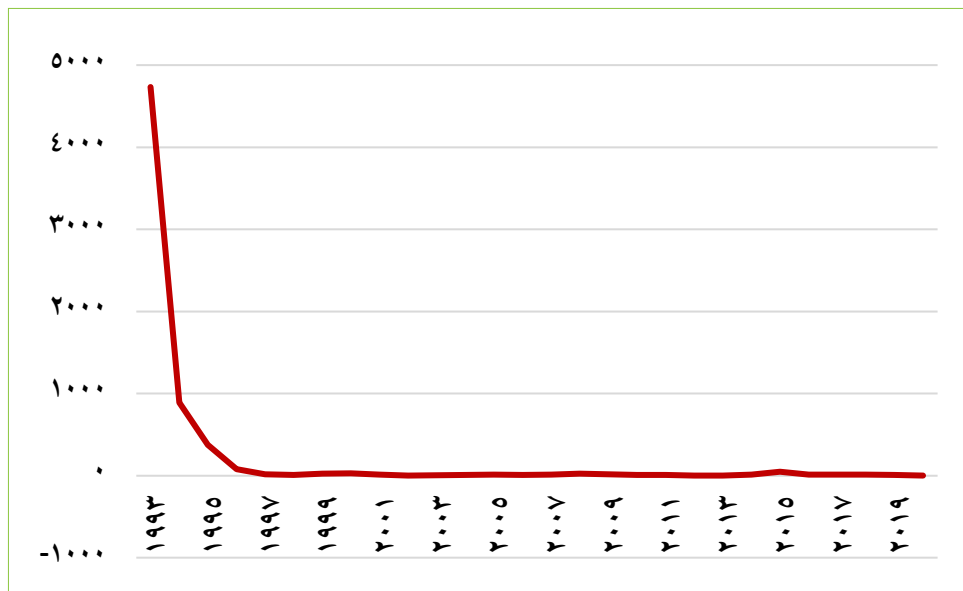
- در سال ۱۹۹۳ برنامه ضدبحران شامل سیاست‌های پولی و مالی انقباضی؛ این برنامه شامل افزایش نرخ بهره اعتبارات، تأمین کسری بودجه به روش‌های غیرپولی مانند انتشار اوراق قرضه دولتی، تعطیل کردن بنگاه‌های دولتی ناکارآمد و کنترل گسترش عرضه پول.
- در سال ۱۹۹۶ برنامه‌ای با حمایت صندوق بین‌المللی پول شامل سیاست‌های پولی و مالی انقباضی، ایجاد نهادهای کارآمد و ابزارهای سیاست‌گذاری مؤثر، اصلاحات ساختاری اعمال شد.
- اصلاحات پولی در سال ۱۹۹۸

تجربه کشورهای منتخب در کنترل تورم-اوکراین

اوکراین:

انتشار بی رویه پول، تأمین مالی کسری بودجه با استقراض از بانک مرکزی، اعطای تسهیلات ارزان قیمت به بخش‌های کشاورزی و صنعت، کاهش نرخ رشد اقتصادی و تورم چهاررقمی

عامل اساسی کاهش تورم :

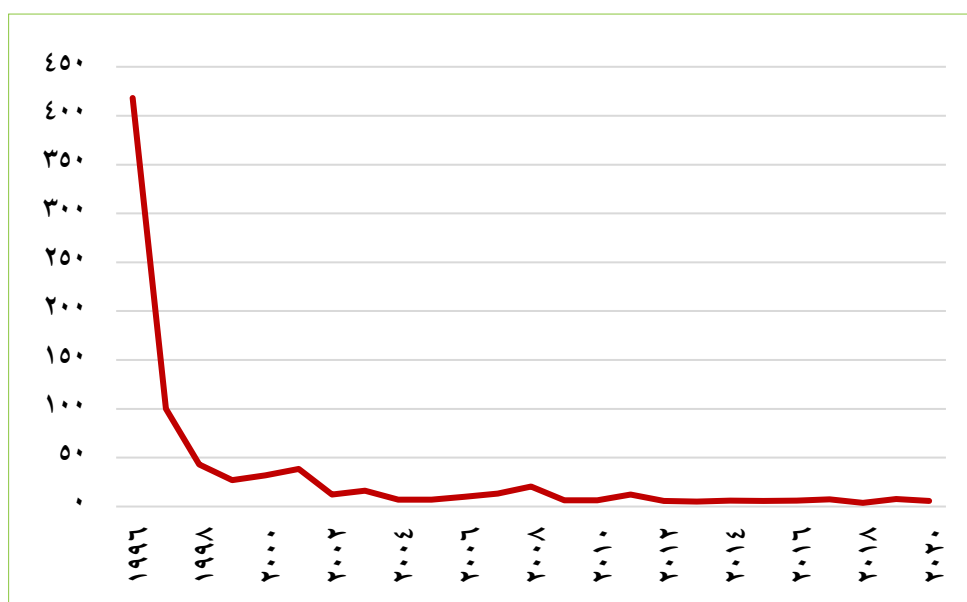
- در سال ۱۹۹۴ دولت با حمایت صندوق بین‌المللی پول برنامه آزادسازی قیمت‌ها را با لغو کنترل قیمت‌ها، افزایش سطح نرخ بهره حقیقی به سطح مثبت و ت کنرخی شدن نرخ ارز آغاز کرد.
- نتیجه این سیاستها در ابتدای سال ۱۹۹۵، ثبات نسبی نرخ ارز اسمی، افزایش صادرات و گسترش فعالیتهای بخش خصوصی بود.
- در نیمه دوم سال ۱۹۹۵ با متوقف شدن برنامه اصلاحات، نرخ تورم افزایش یافت لیکن در اواخر سال، برنامه اصلاحات از سر گرفته شد. این برنامه شامل اصلاح نظام مالیاتی، حذف معافیت‌های موقت مالیاتی، کاهش یارانه، واگذاری ۷۰ درصد از شرکت‌های بزرگ و متوسط دولتی به بخش خصوصی تا پایان سال ۱۹۹۶ بود.
- همچنین در سال ۱۹۹۶ با حذف پنج صفر از پول ملی، اصلاحات پولی صورت گرفت.
- در سال ۱۹۹۷ برای داشتن رشد اقتصادی مثبت، تقویت ذخایر خارجی بانک مرکزی اوکراین و کاهش تورم به رقمی کمتر از ۲۰ درصد، مقرر شد که سیاست‌های مالی در جهت کاهش معوقات دولتی (مانند دستمزدهای بازنشستگی و مزایای تأمین اجتماعی) و اجتناب از معوقات جدید باشد.

تجربه کشورهای منتخب در کنترل تورم - تاجیکستان

تاجیکستان:

طی سال‌های ۱۹۹۷ - ۱۹۹۲ درگیر جنگ‌های داخلی بود و در طول این سالها به دلیل تأمین پولی کسری بودجه و گسترش بی رویه حجم پول با تورم بالای ۱۰۰ درصد مواجه بود.

عامل اساسی کاهش تورم :

- در سال ۱۹۹۷ با حمایت صندوق بین‌المللی پول برنامه ثبات مالی،
- اجرای سیاستهای پولی انقباضی،
- تعدیل مالی،
- افزایش انضباط مالی در شرکت‌های دولتی و لغو معافیت‌های مالیاتی،
- این برنامه تأکید قابل توجهی بر اقدامهای ساختاری و نهادسازی برای بهبود فضای اقتصادی،
- افزایش ظرفیت پیاده‌سازی سیاستها داشت که در چهار حوزه خصوص بیساری، اصلاحات ارضی، تجدید
- ساختار بانک و اصلاحات سازمانی تعریف شده بود.
- بالاخره اصلاحات پولی در سال ۲۰۰۰.

وجوه مشترک، شرایط کشورهای دارای تورم بالا و سیاه‌تهای کشورها در مقابله با تورم بالا

مراحل اجرای برنامه	ویژگی‌های هر مرحله	
وجوه مشترک	تأمین پولی کسری بودجه وجود بدهی‌های خارجی	بی رویه حجم پول وجود تورم مستمر و بالا
متوسط نرخ تورم قبل از سیاست	ترکیه: ۸۵ درصد اوکراین: ۴۷۳۴ درصد روسیه: ۳۵۷ درصد	برزیل: ۱۹۲۸ درصد تاجیکستان: ۱۰۰ درصد
سیاست مشترک	تنظیم کسری بودجه / کنترل حجم پول / کاهش هزینه‌های دولت و افزایش مالیات / خصوصی سازی و اصلاحات ساختاری / ایجاد نهادهای کارآمد و ابزار سیاستگذاری مؤثر	
مرحله حذف صفر	ترکیه: حذف شش رقم، ۲۰۰۳ اوکراین: حذف پنج رقم، ۱۹۹۶ روسیه: حذف سه صفر، ۱۹۹۸	برزیل: معرفی واحد پول جدید، ۱۹۹۴ تاجیکستان: حذف سه صفر، ۲۰۰۰

مؤسسه مطالعات پژوهش‌های بازرگانی

نام گروه:

گروه اقتصاد کلان و آینده پژوهی

تهیه و تدوین:

دکتر احمد تشکینی

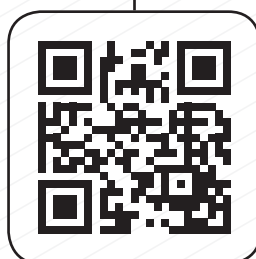
دکتر حسن حیدری

دکتر سحر بشیری

دکتر حسن ولی بیگی

تاریخ انتشار:

آذر ماه ۱۴۰۰

www.itsr.ir